

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Розглянуто питання використання логістичного підходу до підвищення ефективності соціально-економічного розвитку регіональної економіки в післякризовий період.

Ключові слова: економічна система, регіональна логістика, елементи інфраструктури, промисловий потенціал, населення, адміністрація управління регіону

Регіон – це соціально-економічний об'єкт із відповідними географічним розташуванням, структурою виробництва, кількістю та концентрацією населення, який має місцеві органи самоврядування. У сучасних умовах саме регіон є основним об'єктом економічних відносин, а отже, соціально-економічний розвиток регіонів – один із найважливіших напрямів підвищення потенціалу зростання економіки країни.

Ефективність функціонування регіону залежить не лише від рівня розвитку країни, а насамперед від способів управління економікою, соціально-економічних відносин та особливостей використання місцевих ресурсів. З огляду на це формування регіональної політики набуває особливого значення. За сучасних умов удосконалення соціально-економічного розвитку регіону базується передусім на власних ресурсах, що істотно підвищує значущість створення ефективної системи місцевого управління. Стратегічний вибір соціально-економічної системи формується шляхом забезпечення досягнення бажаного рівня в умовах раціонального використання всіх видів ресурсів.

Ефективний розвиток регіону передбачає постійне зростання соціально-економічного й науково-технічного потенціалу на основі створення оптимальної територіально-галузевої структури, яка б забезпечила раціональне використання місцевих ресурсів при збереженні сприятливого навколишнього середовища.

Базовими у стратегії ефективного розвитку регіону є економічний, соціальний та екологічний аспекти. Екологічний аспект має на меті збереження чистої води, повітря, а також різноманітності видів і середовищ проживання. Економічний напрям включає наявність територіально-галузевої структури, яка забезпечує конкурентоспроможність економіки, залучення нових інвесторів і динамічно реагує на зміну умов. Соціальний добробут охоплює наявність ефективної структури охорони здоров'я, освіти, забезпеченість житлом, доступ до соціальних послуг, а також можливість всебічного задоволення культурних і духовних потреб.

Ці напрями тісно взаємопов'язані, а за умов кризи всі вони здебільшого набувають економічного характеру. Тому шляхи підвищення ефективності соціально-економічного розвитку регіону слід шукати саме у сфері економіки, оскільки тільки матеріальне виробництво створює економічну основу для підвищення соціального й екологічного потенціалу.

У післякризовий період розвиток економіки регіону потребує ефективних механізмів управління відповідною системою. Для цього необхідно сформувати стратегію й тактику управління матеріальними та супутніми інформаційними, фінансовими й сервісними потоками на всьому шляху їх проходження: з моменту виникнення до повного споживання.

Для ефективного управління поточковими процесами в економічних системах можна застосовувати логістичний підхід. Специфіку й методологію логістичного управління вивчали вітчизняні й зарубіжні вчені. Цій проблемі, зокрема, присвячені дослідження Б. А. Анікіна, Д. Л. Вордлоу, Д. Ф. Вуда, А. М. Гаджинського, М. П. Гордона, Н. Г. Гузя, Т. С. Клебанової, В. Г. Кузнецова, Дж. Форрестера та ін.

Логістичний підхід до дослідження економічних систем здебільшого базується на мікрорівні й використовується як інструмент ефективного управління поточковими процесами в рамках підприємства. Однак логістична концепція за особливостями і специфікою може стати ефективним механізмом дослідження регіональних проблем і, таким чином, сприяти стійкому економічному розвитку регіону. Новизна логістичного підходу полягає

в інтеграції виробництва, сфери збуту, транспортної, інформаційної й інших сфер діяльності з метою досягнення найкращого результату з мінімальними затратами часу й ресурсів шляхом оптимального наскрізного управління відповідними потоками. Актуальність застосування логістичного підходу зумовлена потенційними можливостями підвищення ефективності функціонування матеріалорегулюючих систем [1]. Базові принципи логістики (синхронізація, оптимізація й інтеграція) є основним методологічним підходом до підвищення організованості й ефективності функціонування виробничих систем [2].

За теперішніх умов залежно від сфери застосування виокремлюють кілька видів логістики.

Закупівельна логістика пов'язана із забезпеченням виробництва необхідними матеріалами. Її основною метою є задоволення потреб виробництва в матеріалах з максимально можливою економічною ефективністю.

Виробнича логістика управляє запасами незавершеного виробництва, завдяки чому відбувається процес гнучкої адаптації підприємства до мінливих ринкових умов у післякризовий період. Оскільки запаси належать до об'єктів, які потребують великих капіталовкладень, вони стають одним із факторів, що впливають на політику підприємства та рівень логістичного обслуговування загалом. У післякризових умовах за допомогою логістики запасів можна забезпечити раціоналізацію виробництва й удосконалити його технологію за рахунок скорочення часу на проходження виробів і запасів у цехах і на складах.

Збутова логістика, або логістика розподілу, – невід'ємна частина загальної логістичної системи, яка забезпечує найефективнішу організацію розподілу виробленої продукції. До функціональної сфери збутової або розподільної логістики входить обробка замовлень і розміщення виробничих складів.

Переміщення матеріальних потоків у логістичному ланцюзі неможливе без концентрації в певних місцях необхідних запасів, для зберігання яких призначені склади. Саме тому склад необхідно розглядати не ізольовано, а як інтегровану складову логістичного ланцюга. Тільки такий підхід забезпечить успішне виконання основних функцій складу й досягнення високого рівня рентабельності. Вирішить ці завдання логістика складування [3]. За оцінками експертів західноєвропейських країн, застосування логістичних методів дає змогу знизити обсяг запасів на підприємствах на 40–70 %.

Розвиток логістики вплинув на транспортну політику й структурні зміни в характері діяльності підприємств цієї галузі. З метою синхронізації роботи транспорту та виробництва в господарській діяльності підприємств використовується транспортна логістика, зокрема, широко застосовуються системи “Канбан” і “Точно в строк” [2].

Значного прогресу у підвищенні економічної ефективності виробництва й збуту можна досягти шляхом максимальної координації матеріальних й інформаційних потоків за умови їх поєднання, що, власне, і є одним із основних завдань логістики. Для розв'язання цієї проблеми використовується інформаційна логістика, яка відповідає за збір даних про матеріальний потік, їх обробку та систематизацію.

Регіональна логістика поєднує логістичні методи дослідження регіону як території; регіональну економіку в аспекті аналізу й планування руху потоків; планування й проектування логістичної інфраструктури регіону [4]. Предметом дослідження регіональної логістики є управління матеріальними й супутніми інформаційними та сервісними потоками в межах регіону з метою їх оптимізації й узгодження із загальнодержавними потребами. На розвиток регіональних логістичних систем значно впливають територіальні особливості: сукупність соціально-економічних і природно-кліматичних факторів. Системоутворюючими елементами регіональної логістики є елементи інфраструктури, промисловий потенціал, населення й адміністрація регіону. Аналіз стану цих показників, а також можливість підвищення ефективності їх функціонування слід урахувувати на етапі формування й стратегічного планування інфраструктурних елементів регіональної логістики.

Таким чином, можна зробити висновок, що з метою підвищення ефективності соціально-економічного розвитку регіону слід створити механізм оптимального управління матеріальними потоками із застосуванням логістичного підходу. Саме регіональна логістична система є основним інтеграційним та координаційним механізмом оптимального

використання територіальних ресурсів. У цьому напрямі доцільно розробити методологію логістичного управління регіональними системами, які передбачають урахування специфіки й тенденцій регіонального розвитку.

Використані джерела

1. *Гаджинский А. М.* Логистика : учеб. для высш. и средн. спец. учеб. заведений / А. М. Гаджинский. – 2-е изд. – М. : ИВЦ “Маркетинг”, 1999. – 228 с.
2. Логистика : учеб. пособие / под ред. Б. А. Аникина. – М. : Инфра-М, 1999. – 327 с.
3. *Николайчук В. Е.* Теория и практика управления материальными потоками (логистическая концепция) : монография / В. Е. Николайчук, В. Г. Кузнецов. – Донецк : КИТИС 1999. – 413 с.
4. *Носов А. Л.* Региональная логистика / А. Л. Носов. – М. : Альфа-Пресс, 2007. – 168 с.